13/11/2022

Το Ευαγγελικό Ανάγνωσμα της Κυριακής Η’ Λουκά

/ Ορθόδοξες Προβολές

Κυριακή Η΄ Λουκά, Ευαγγελικό Ανάγνωσμα: Λουκ. ι΄ 25-37 (13-11-2022)

Πρωτότυπο Κείμενο

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, νομικός τις προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ, πειράζων αυτόν και λέγων· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν· εἶπε δὲ αὐτῷ· Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει καὶ ζήσῃ. ὁ δὲ θέλων δικαιοῦν ἑαυτὸν εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἐστί μου πλησίον; ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχὼ, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν· οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευὶτης γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν

ἀντιπαρῆλθε. Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθε κατ’ αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ· καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ,τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς; ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ’ αὐτοῦ. εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

Νεοελληνική Απόδοση

Εκείνο τον καιρό, κάποιος νομοδιδάσκαλος παρουσιάστηκε στον Ιησού, και για να τον φέρει σε δύσκολη θέση του είπε: «Διδάσκαλε, τι πρέπει να κάνω για να κερδίσω την αιώνια ζωή;» Ο Ιησούς τον ρώτησε: «Ο νόμος τι γράφει;» Εκείνος απάντησε: «Να αγαπάς τον Κύριο το Θεό σου μ’ όλη την καρδιά σου και μ’ όλη την ψυχή σου, μ’ όλη τη δύναμή σου και μ’ όλο το νου σου· και τον πλησίον σου όπως τον εαυτό σου». «Πολύ σωστά απάντησες», του είπε ο Ιησούς· «αυτό κάνε και θα ζήσεις». Εκείνος όμως, θέλοντας να δικαιολογήσει τον εαυτό του, είπε στον Ιησού: «Και ποιος είναι ο πλησίον μου;» Πήρε τότε αφορμή ο Ιησούς και είπε: «Κάποιος άνθρωπος, κατεβαίνοντας από τα Ιεροσόλυμα για την Ιεριχώ, έπεσε πάνω σε ληστές. Αυτοί τον ξεγύμνωσαν, τον τραυμάτισαν και έφυγαν παρατώντας τον μισοπεθαμένο. Από εκείνο το δρόμο έτυχε να κατεβαίνει και κάποιος ιερέας, ο οποίος τον είδε, αλλά τον προσπέρασε χωρίς να του δώσει σημασία. Το ίδιο και κάποιος λευίτης, που περνούσε από εκείνο το μέρος· παρ’ όλο που τον είδε κι αυτός, τον προσπέρασε χωρίς να του δώσει σημασία. Κάποιος όμως Σαμαρείτης που ταξίδευε, ήρθε προς το μέρος του, τον είδε και τον σπλαχνίστηκε. Πήγε κοντά του, άλειψε τις πληγές του με λάδι και κρασί και τις έδεσε καλά. Μάλιστα τον ανέβασε στο δικό του το ζώο, τον οδήγησε στο πανδοχείο και φρόντισε γι’ αυτόν. Την άλλη μέρα φεύγοντας έβγαλε κι έδωσε στον πανδοχέα δύο δηνάρια και του είπε: φρόντισέ τον, κι ότι παραπάνω ξοδέψεις, εγώ όταν ξαναπεράσω θα σε πληρώσω. Ποιος λοιπόν απ’ αυτούς τους τρεις κατά τη γνώμη σου αποδείχτηκε πλησίον εκείνου που έπεσε στους ληστές;» Ο νομοδιδάσκαλος απάντησε: «Εκείνος που τον σπλαχνίστηκε». Τότε ο Ιησούς του είπε: «Πήγαινε, και να κάνεις κι εσύ το ίδιο».

Η αγάπη προς τον πλησίον

Η ευαγγελική περικοπή που σήμερα ακούσαμε είναι η γνωστή παραβολή του καλού Σαμαρείτου. Αφού ο Κύριος μας ερωτήθηκε από ένα νομικό, δάσκαλο δηλαδή του Μωσαϊκού Νόμου, απαντά στο ερώτημα «τι ποιήσας ζωήν αιώνιον κληρονομήσω;» Τι πρέπει, δηλαδή, να κάνω για να κληρονομήσω την αιώνια ζωή;

Ο ιερός Ευαγγελιστής σημειώνει για το νομικό και το εξής: «εκπειράζων αυτόν», ήθελε δηλαδή να παγιδεύσει τον Ιησού, να τον φέρει σε δύσκολη θέση. Δεν τον πίστευε ως Θεό και τη διδασκαλία του τη θεωρούσε αντίθετη με όσα έλεγε ο Νόμος του Μωϋσέως. Προσήλθε λοιπόν στο Χριστό χωρίς αγαθή πρόθεση, θέλοντας απλά μέσα από τη συζήτηση να φανεί η αντίθεση του Χριστού με το Νόμο πράγμα που θα σήμαινε, πως ούτε Θεός ήταν, ούτε προερχόταν «εκ Θεού».

Ο Χριστός όμως που «γινώσκει τα κρύφια των καρδιών ημών», παρόλο που γνωρίζει ότι ο νομικός δεν αγνοεί την απάντηση στο ερώτημα που ο ίδιος έθεσε, εντούτοις απαντά στο νομικό. Αυτός που ήλθε «σώσαι το απολωλός» δεν τον αποπαίρνει για το ύπουλο ερώτημά του, αλλά απαντά με νέο ερώτημα «εν τω νόμω τι γέγραπται; πώς αναγινώσκεις;»

Στο ερώτημα λοιπόν του Χριστού «τι γράφει ο Νόμος, τι διαβάζεις σ’ αυτόν» ο νομικός απαντά:«αγαπήσεις Κύριον τον Θεόν σου εξ όλης της καρδίας σου και εξ όλης της ψυχής σου και εξ όλης της ισχύος σου και εξ όλης της διανοίας σου, και τον πλησίον σου ως εαυτόν». Μέχρι εδώ πολύ ωραία τα είπε ο νομικός. Είναι αλήθεια πως δεν υστερούσε στην εξωτερική γνώση του Νόμου. Γνώριζε το γράμμα και αγνοούσε το πνεύμα. Γι’ αυτό ο Χριστός προχωρεί στην ουσία, στο «ποίει», στην έμπρακτη δηλαδή εφαρμογή όλων αυτών που γνωρίζει διανοητικά ο άνθρωπος.

Έτσι με όσα εξέφρασε ο νομικός για το Νόμο και με αυτό που υπέδειξε ο Χριστός «τούτο ποίει και ζήση» αποδείχθηκε ότι ο Χριστός δεν διδάσκει αντίθετα από τον Νόμο, «ουκ ήλθε καταλήσαι αλλά πληρώσαι», αλλά ήλθε για να δώσει πληρότητα με την αγάπη στο Θεό και τον άνθρωπο. Η αγάπη δεν είναι ένας κανόνας που τον αποστηθίζουμε, όπως έκανε ο νομικός, αλλά υπέρβαση της αυτοαγάπης, του εγωϊσμού και της φιλαυτίας μας για να μπορέσει να ζήσει και ο «άλλος».

Ο «πλησίον»

Ο νομικός ακούοντας και τον έπαινο από το Χριστό, «ορθώς απεκρίθης», φαίνεται πως υπερυψώθηκε η αλαζονεία του. Θέλοντας να δικαιολογηθεί γι’ αυτό που ρώτησε, αφού ήξερε την απάντηση, ρώτησε τον Χριστό: και ποιος είναι «πλησίον» μου; Το ζήτημα αυτό απασχολούσε σοβαρά τους Ιουδαίους κατά την εποχήν αυτήν. Πολλοί υποστήριζαν ότι ο νόμος εξαιρεί όλους τους εθνικούς όταν λέγει πλησίον.

Θεωρούσε λοιπόν ο νομικός εκείνος αποκλειστικά τον εαυτό του δίκαιο, ενάρετο, βαθύ γνώστη του νόμου και γι’ αυτό κανένας δεν βρισκόταν που να του μοιάζει ώστε να είναι «πλησίον» του.

Ο Χριστός όμως αναιρεί τις προϋποθέσεις του νομικού. Διδάσκει πως το κοινό που έχει μ’ εμάς κάποιος, για να είναι «πλησίον» μας, δεν είναι ούτε το αξίωμα ούτε η αρετή, ούτε ο τόπος καταγωγής, ούτε οτιδήποτε άλλο, παρά μόνο η κοινή ανθρώπινη φύση. Όσοι μετέχουν σ’ αυτή είναι πλησίον μας. Σ’ αυτούς οφείλουμε κι εμείς να είμαστε «πλησίον» τους με την αγάπη, τη φροντίδα, την καλή μας διάθεση, και ιδιαιτέρως όταν βρίσκονται σε δύσκολη θέση και έχουν ανάγκη βοηθείας.Στη παραβολή ο Χριστός με τρόπο σαφή και παραστατικό διεκτραγωδεί τη συμφορά ενός Ιουδαίου, που κατέβηκε από την Ιερουσαλήμ στην Ιεριχώ και έπεσε στα χέρια ληστών, οι οποίοι με σκληρότητα και απανθρωπιά τον γύμνωσαν, του πήραν ότι είχε και στη συνέχεια τον κτύπησαν χωρίς οίκτο. Αφού χωρίς έλεος τον γέμισαν πληγές σ’ όλο του το σώμα τον άφησαν αναίσθητο, «ημιθανή» όπως αναφέρει ο Χριστός.

Ο ιερέας και ο λευΐτης

Συνέπεσε – λέγει ο Κύριος – να περάσει απ’ εκεί πρώτα ένας ιερέας και στην συνέχεια ένας λευΐτης, Ιουδαίοι και οι δύο, εκπρόσωποι του νόμου και των προφητών, θρησκευτικοί ηγέτες και δάσκαλοι.

Και ενώ και οι δύο γνώριζαν και δίδασκαν με βάση το γράμμα του νόμου για τη διπλή αγάπη στον Θεό και τον «πλησίον», εντούτοις «ιδών αυτόν αντιπαρήλθαν». Η παραβολή δεν μας δίνει καμιά εξήγηση για τη στάση των δύο θέλοντας να τονίσει την στάση του τρίτου προσώπου της διηγήσεως, του Σαμαρείτη. Ενός ανθρώπου που για τον Ιουδαίο σήμαινε αιρετικός, ακάθαρτος και απόβλητος.

Ο Σαμαρείτης

Μετά τον ιερέα και τον λευΐτη λοιπόν ήλθε στον τόπο εκείνο κάποιος άλλος, ξένος ως προς την εθνικότητα, Σαμαρείτης. Είδε τον δυστυχισμένο άνθρωπο πεσμένο στην άκρη του δρόμου και τον συμπόνεσε. Έσκυψε, έπλυνε τις πληγές, έδεσε τα τραύματά του, τον ανέβασε στο ζώο του, τον μετέφερε στο πανδοχείο, τον φρόντισε με κάθε επιμέλεια. Ακόμη πλήρωσε γι’ αυτόν. Έδωσε την εντολή να συνεχίσουν την φροντίδα και υποσχέθηκε, πως όταν σε κάποιο καιρό επιστρέψει θα πλήρωνε ότι επιπλέον κόστιζε η θεραπεία του. Με όλη αυτή τη φροντίδα του Σαμαρείτη, ο πληγωμένος σώθηκε από βέβαιο θάνατο.

Η αγάπη μας να εκφράζεται έμπρακτα

Η αγάπη και τα φιλάνθρωπα αισθήματα μας για τον πλησίον δεν πρέπει να περιορίζονται σε λόγια μόνο. Είναι ανάγκη να μεταφράζονται σε πράξεις και συγκεκριμένες ενέργειες.
Όπως η πίστη έτσι και η αγάπη αν δεν συνοδεύεται από τα ανάλογα έργα, είναι νεκρή και ανώφελη. Αυτή την έμπρακτη αγάπη, την αγάπη των έργων, μας δείχνει ο καλός Σαμαρείτης. Αυτήν αποζητά και ο πλησίον μας. Ο φτωχός θέλει βοήθεια, ο πεινασμένος ψωμί, ο γυμνός ένδυμα, ο φυλακισμένος την επίσκεψη, ο άρρωστος τη συμπαράσταση, ο κατάκοιτος την περιποίηση.

Ο άγιος Ιάκωβος ο αδελφόθεος, θέλοντας να τονίσει το χρέος της έμπρακτης αγάπης λέγει: «Εάν ένας αδελφός ή μια αδελφή δεν έχουν να ντυθούν και να συντηρηθούν και κάποιος από σας τους πει, «Πηγαίνετε στο καλό, ζεσταθείτε και χορταστείτε», και δεν τους δώσετε τα αναγκαία για το σώμα, ποιο το όφελος;»(Ιακ 2, 15-16). Τα λόγια όσο καλά κι αν είναι δεν ωφελούν όταν ο άλλος έχει ανάγκη από την έμπρακτη αγάπη μας. «Τεκνία», μας συμβουλεύει ο Ευαγγελιστής της αγάπης, «μη αγαπώμεν λόγω, μηδέ γλώσση, αλλ’ εν έργω και αληθεία» (Α΄ Ιω. 3,18).

Με την παραβολή αυτή ο Χριστός δίδαξε όχι μόνο τον νομικό αλλά και τον κάθε άνθρωπο, πως κληρονομείται η αιώνια ζωή και πως με τη ζωή ως αγάπη στον Θεό και τον άνθρωπο, ζούμε από τώρα την αιώνια ζωή. Η αγάπη είναι τροφός και μητέρα της αιώνιας ζωής. Αν ζήσουμε την παρούσα ζωή ως αγάπη και κοινωνία με τον Θεό και τον άνθρωπο, θα ενωθούμε με τον Θεό και αυτή η ένωση θα είναι «Θεία και ανεννόητος (άπειρος) ηδονή», ενώ για όσους αρνηθούν την αγάπη θα είναι «ανεκλάλητος οδύνη» (άγιος Μάξιμος). Αυτή δε η ζωή ως αγάπη είναι καρπός της νεκρώσεως των παθών μας.

Στο τέλος της Παραβολής ο Χριστός ερωτά τον νομικό: ποιος από τους τρεις έγινε «πλησίον» του «εμπεσόντος εις τους ληστάς;». Την ερώτηση δηλαδή του νομικού: «ποιός είναι», ο Χριστός τη μεταποίησε στο «ποιός έγινε». Και όταν ο νομικός απάντησε: Αυτός που του έδειξε αγάπη, ο Χριστός του απάντησε: πήγαινε και κάνε και συ το ίδιο, δηλαδή γίνε πλησίον όλων με το να αγαπάς και να ελεείς, όπως ο Σαμαρείτης. Αυτό που θα ζεις κατ’ αυτό τον τρόπο, την αγάπη δηλαδή που θυσιάζεται, είναι η αιώνια ζωή.

Αλληγορική ερμηνεία

Ο καλός Σαμαρείτης δεν είναι άλλος από τον Κύριο μας Ιησού. Ήρθε στον κόσμο, έγινε άνθρωπος, δίδαξε και θαυματούργησε, σταυρώθηκε και αναστήθηκε και τέλος ίδρυσε την εκκλησία του, το μεγάλο τούτο πανδοχείο, από αγάπη και μόνο για εμάς. Για όλους εμάς τους ανθρώπους που ήμασταν πεσμένοι και πληγωμένοι

από τους νοητούς ληστές, τους δαίμονες. Εκείνος μας αγάπησε, έσκυψε πάνω μας, έπλυνε τις πληγές και έδεσε τα τραύματα μας. Μας οδήγησε στην Εκκλησία του. Και από κει μας υποδέχεται στην ουράνια Βασιλεία του.